

Dit proefschrift onderzoekt hoe personen in meerpersoonshuishoudens hun tijd verdelen over betaalde arbeid, vrije tijd en huishoudelijke taken. Er wordt onderkend dat de man en de vrouw ieder een eigen voorkeur hebben voor een bepaalde tijdsverdeling en onderhandelen over welke tijdsverdeling er uiteindelijk gekozen zal worden. Dat is van belang omdat de traditionele rolverdeling niet meer vanzelfsprekend is. Dit wordt, onder andere, bevestigd door de enorme toename in de arbeidsdeelname van vrouwen van 45 procent in 1987 tot 75 procent in 2006.

Het neoklassieke unitaire model, ontwikkeld door Gary Becker in 1965, dat beschrijft hoe gezinsleden kiezen voor een bepaalde tijdsverdeling, is simpel en empirisch eenvoudig toe te passen, maar met gebreken. De basisveronderstelling is dat gezinnen streven naar nutsmaximalisatie van het huishouden door een optimale tijdsverdeling te kiezen. Er wordt geen rekening gehouden met individuele voorkeuren van de gezinsleden en de optimale tijdsverdeling wordt louter en alleen bepaald door uurloonverschillen. Het gezinslid met het hoogste uurloon, veelal de man, specialiseert zich in betaalde arbeid en de partner specialiseert zich in de zorg voor de kinderen en huishoudtaken. De voorspelling is weliswaar consistent met geobserveerde traditionele tijdsverdelingen, maar voor huishoudens met een minder traditionele rolverdeling is het onwaarschijnlijk dat alleen loonverschillen bepalend zijn voor de geobserveerde tijdsverdeling. Een realistischere beschrijving wordt gegeven door het collectieve huishoudmodel, ontwikkeld in 1988 door Pierre-André Chiappori. Binnen dit model spelen individuele voorkeuren van de gezinsleden een rol en bij het kiezen van de optimale tijdsverdeling worden deze voorkeuren gewogen binnen het gezin. Er zijn weliswaar specialisatievoordelen door loonverschillen, maar dit is niet langer de allesbepalende factor. Door rekening te houden met individuele voorkeuren kan worden onderzocht in hoeverre de geobserveerde tijdsverdeling voorziet in de individuele behoeftebevrediging. Dit is van belang voor beleidsmakers omdat tijdsverdelingskeuzes kunnen worden beïnvloed door belastingen en subsidies. Een subsidie gericht op de vrouw kan namelijk een andere impact hebben op het arbeidsaanbod dan een subsidie gericht op de man. Dit proefschrift formuleert een structureel model met het collectieve model als theoretisch fundament. Door de empirische aanpak wordt onderkend dat voorkeuren, en de weging van deze voorkeuring binnen het gezin, per persoon en per

Klaveren, C. van (2009) *The intra-household allocation of time*. Proefschrift. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.

huishouden kunnen verschillen. Hieronder enkele resultaten op basis van data verzameld in 2001 voor Nederlandse tweeverdienershuishoudens. Wanneer mannen en vrouwen hun tijd verdelen over betaalde arbeid, vrije tijd en de huishoudelijke taken zijn vooral het huishoudinkomen, dat afhangt van betaalde arbeid die geleverd wordt door mannen en vrouwen samen, en de hoeveelheid vrije tijd belangrijk. Toch verschillen hun voorkeuren van elkaar: de man kent een groter gewicht toe aan de hoeveelheid vrije tijd en de vrouw kent een groter gewicht toe aan het huishoudinkomen. Vrouwen vinden bovendien het aantal uren dat mannen en vrouwen besteden aan huishoudelijke taken

belangrijk en het gewicht neemt toe naarmate er meer kinderen zijn. Dit duidt erop dat vrouwen ook in minder traditionele huishoudens de hoofdverantwoordelijke zijn, of zich de hoofdverantwoordelijke voelen, voor de huishoudelijke taken die verricht moeten worden. Gemiddeld genomen worden de voorkeuren van mannen en vrouwen gelijk gewogen binnen het gezin. De weging van deze voorkeuren varieert met het uurloon, de aanwezigheid van kinderen en het leeftijdsverschil tussen de man en de vrouw. Naarmate het uurloon van iemand hoger is, komt de tijdsverdeling meer overeen met haar of zijn voorkeuren. De voorkeuren van de vrouw worden meer gewogen binnen het gezin als er meer jonge kinderen aanwezig zijn. Ook worden de voorkeuren van de oudste partner meer gewogen. Binnen een relatie is de man gemiddeld genomen ouder dan de vrouw en dus geldt dat de tijdsverdeling meer in zijn voordeel is naarmate het leeftijdsverschil groter is. Op basis van de geschatte individuele voorkeuren en de weging van deze voorkeuren is onderzocht hoe een loonsverandering het arbeidsaanbod van mannen en vrouwen beïnvloedt. Het blijkt dat Nederlandse mannen en vrouwen meer betaalde arbeid verrichten als hun uurloon stijgt, maar minder betaalde arbeid verrichten als het uurloon van de partner stijgt. Bij het formuleren, implementeren en evalueren van beleid moet daarom onderkend worden dat het arbeidsaanbod van mannen beïnvloed wordt door het uurloon van zijn vrouw en andersom. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat stimulering van de arbeidsparticipatie van vrouwen in uren minder extra belastingopbrengsten oplevert dan verwacht omdat het arbeidsaanbod van mannen daalt.

CHRIS VAN KLAVEREN

Postdoctoraal onderzoeker aan het Top Institute for Evidence Based Education Research, Universiteit Maastricht